

Viktig skolehøst

Den 30. oktober legger administrasjonen i Elverum kommune fram sin skoleutredning. Hensikten er å gi et godt bilde av skolesituasjonen, og sørge for et grunnlag for kommende prioriteter og vedtak.

Uten å foregripe for mye før utredningen er på plass, er det grunn til å tro at den gir grunn til bekymring. Utfordringene står i kø for skolene i Elverum, og mange viktige beslutninger skal tas i løpet av høsten for å trygge en best mulig skole i kommunen.

Frustretete lærere med reiserforbud, skolesituasjonen i Søndre, rehabilitering av Sjøbakken og Hanstad og elevpresset på sentrumsskolene er bare noen av de utfordringene som skal avklares i løpet av høsten.

En presset kommuneøkonomi gjør det viktigere enn noen gang å komme fram til en gjennomtenkt investeringsplan. For all utbygging må lånefinansieres, og dette har direkte innvirkning på driftsnivået.

Derfor må politikerne gjøre noen klare valg. I praksis handler det om hvilke prosjekter som haster, og hvilke som kan vente. En vanskelig, men helt nødvendig øvelse.

Mangel på skoleplasser i sentrum er etter vår mening det mest prekære. Om det blir bygging av ny skole i Ydalir-området, påbygging på Frydenlund, eller ved å frigjøre klasserom på Hanstad skole får være opp til politikerne å avgjøre, men kapasitetsproblemen ved barneskolene i sentrumsområdet må løses. Dette handler i stor grad også om å gjøre Elverum til et mer attraktivt sted for potensielle innflyttere.

Derfor blir det også viktig å jobbe med innholdet i skolen. Elverum ligger under landsgjennomsnittet på nasjonale prøver. Det er ikke godt nok, og kommunen bør ha en klar ambisjon om å krabbe oppover på den listen.

Skolesituasjonen i en kommune er av avgjørende betydning når familier tar sine valg om å flytte til et nytt sted. Gode Elverum-skoler vil være god markedsføring, og et av de viktigste verktøyene for å sikre økt tilflytting til kommunen.

Ny hverdag

HamKam-trener Vegard Skogheim uttaler til Hamar Arbeiderblad at han er fornøyd med ett poeng borte mot Løv-Ham. Mye tyder på at det er mer enn den økonomiske hverdagen som har innhentet HamKam.

REDAKSJON
ANNONSER
ABONNEMENT

62 43 25 00
62 43 24 20
62 43 24 10

Østlendingen
Grunnlagt 1901

ANSVARLIG REDAKTØR:

Nils Kristian Myhre
62 43 25 05 / 917 46 246
nils.kristian.myhre@ostlendingen.no

ADM. REDAKTØR

Erik Moe
62 43 25 19 / 917 46 149
erik.moe@ostlendingen.no

NYHETSREDAKTØR:

Kjell Arne Fridtun
62 43 25 04 / 905 55 340
kjell.arne.fridtun@ostlendingen.no

ADM. DIREKTØR:

Jon Kristiansen
62 43 24 77 / 996 47 502
jon.kristiansen@ostlendingen.no

Språklæring, Darwin og Chomsky

I samband med Darwin-året og Forskingsdagene kan det vere litt interessant å sjå på korleis utviklingslæra har påverka synet på språk og språklæring.

Innanfor skole og læring meiner ein lenge at hjernane til barna var tomme frå fødselen, og at ein berre kunne fylle dei med kunnskap etter kvart, også omtalt som «tabula rasa» - tom tavle; ikkje så ulikt Prøyrensens «Blanke ark og fargestifter til». Barna har stort sett dei same føresetnadene, og ein god lærar ville i teorien kunne gjere alle barn til levande kunnskapsbankar. Dessverre er ikkje verda så enkel, og det er faktisk relativt lett å bevise, uansett kor mykje ein måtte ønskje å halde fast på den fine illusjonen om «blanke ark».

Likevel er det først og fremst sidan 1950-talet at ein byrja å reflektere over at det måtte vere noko som var skrive på «tavla» til barna frå før - noko som ingen vaksne hadde skriva der - noko som naturen, evolusjonen, hadde skriva der som eit slags dataprogram.

Det som Darwin var for utviklingslæra, var på mange måtar Noam Chomsky for språkvitenskapen. Chomsky gjorde ein relativt enkel og nesten banal observasjon. Dersom det var slik at hjernane til barna var tomme frå fødselen av, korleis kunne det då ha seg slik at barna ikkje berre gjentok kvart ord som foreldra «skreiv» inn i hjernen til barna? Korfor seier ikkje barn t.d. «dikke-dikk» eller andre uttrykk som dei vaksne ofte bruker overfor barn? Og korfor kan eit barn lage ei setning som t.d. «det går ein flolett på froskemann på taket til skolebussen», sjølv om det aldri har høyrtyt akkurat denne setninga før?

På side 2

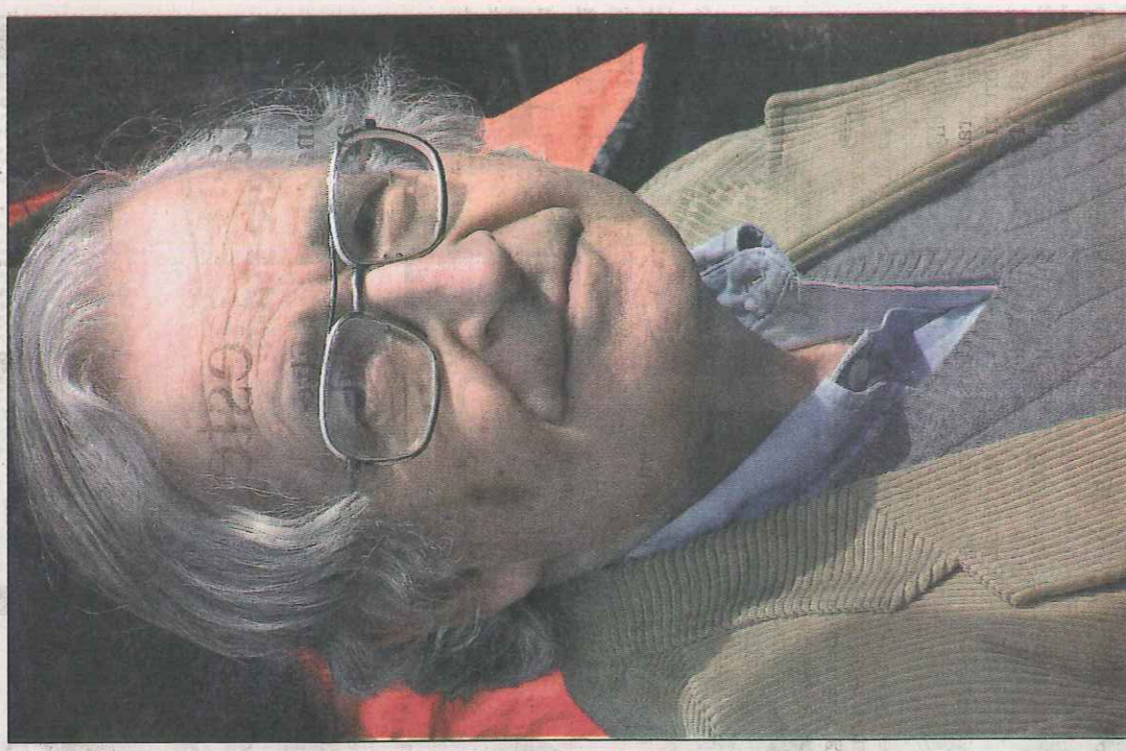
Jens Haugan

Førsteamanuensis i norsk, Høgskolen i Hedmark



Barn kan altså lage setningar som dei garantert ikkje kan ha

«lært» etter input-metoden. I tillegg finst det eit anna fenomen som er verdt å leggje merke til. Etter kvart som barn lærer å snakke, byrjar dei å gjere språklege feil som dei ikkje gjorde før. Dei kan plutselig byrje å seie «eg ledde» eller «eg syngte» istf. «eg lo» eller «eg teikn på at barna byrjar å analysere språket i forhold til eit system. Dei aller fleste verb i norsk er svake verb, og dei sterke verba er unntak og må lærast meir eller mindre kvart for seg. Derfor



SOM DARWIN: Det som Darwin var for utviklingslæra, var på mange måtar Noam Chomsky (bildet) for språkvitenskapen, skriv forsteamanuensis Jens Haugan.

Arkivfoto

som det blir stimulert. Men vi kan ikkje sjå språkganet. Språkevna er plassert i hjernen på måtar som er vanskelige å forske på. Det er likevel mogleg å seie kva for område i hjernen som er skadde, dersom ein har bestemte typar språkefeil, t.d. afasi, dvs. tap eller delvis tap av språkevna etter hjerneslag eller andre hjerneskadar. I mange tilfelle kan ein trene opp igjen språkevna etter at den blei skadd.

Vi lever i eit kommunikasjonssamfunn, og vi blir utsett for tekst og tale frå alle moglege kantar, som aviser, bøker, film og fjernsyn, tekstmeidingar, data og Internett, og det er bra. På den måten bygger ein opp ein allsidig språklege kompetanse. Det gjeld å leggje til rette for at barna heilt ifrå dei er små, blir stimulerte gjennom mest mogleg snakking og lesing og seinare også aktiv skrivning. Vi sender ungane på fotball- og hockeytrening og alle slags fysiske aktiviteter for at kroppane deira skal vekse og utvikle seg. Men også hjernen treng trening. Så snakk og skriv i veg. Øving gjør meister!

kallar vi dei «uregelmessige» verb.

Det finst nokre få døme på barn som blei avstengde frå språklege inntrykk over lengre tid då dei var

små. Sjølv om dei til slutt blei funne og integrerte i normale samanhengar, lærde dei aldri å snakke som andre barn som blei språklege stimulerte frå dei var fødde. Som regel hadde

desse barna problem med sentrale delar av språksystemet. Dette viser at det finst eit punkt i språkutviklinga der det er seint å utvikle heile systemet. Språksystemet i hjernen blir rett og slett ikkje fullt utvikla dersom det ikkje blir stimulert nok i den kritiske perioden fram til tidleg i puberteten.

I tråd med Darwin si tenking ser Chomsky på språkevna som eit biologisk organ som alle menneske er fødde med, og som utviklar seg etter kvart